

Concert omagial

Două impunătoare concerte corale în sala „George Enescu” a Conservatorului bucureștean și la Ateneul Român au încununat șirul manifestărilor publice dedicate de instituțiile artistice ale țării muzicianului septuagenar D. D. Botez.

E cunoscut locul pe care Dumitru Botez l-a ocupat timp de decenii în viața muzicală românească.

Muzician complex, Dumitru Botez a militat pe cele mai diverse planuri, „cinstit în gând și vrednic în fapte”, cum spunea recent maestrul Ion Dumitrescu, pentru înflorirea vieții muzicale naționale.

Dar înainte de a fi compozitor, dirijor, violist, organizator artistic, Dumitru Botez s-a născut pentru a fi dascăl, pentru a fi un îndrumător pe calea muzicii. Și concertele omagiale inițiate de Conservator sau de Filarmonica bucureșteană au evidențiat înainte de toate unica artă pedagogică a dirijorului care a format în conservatorul bucureștean zeci de generații de dirijori de cor și de membri ai ansamblurilor noastre corale, care a îndrumat ani în șir, unele din principalele corale profesioniste și de amatori ale țării.

În prezența a sute de studenți și muzicieni bucureșteni l-am ascultat pe Dumitru Botez în concertul de la Conservator interpretând, la pupitrul ansamblului studenților din anii III și IV, lucrări de Monteverdi, Brahms, Paul Constantinescu.

În prezența a sute de iubitori ai muzicii corale l-am urmărit pe Dumitru Botez la Ateneu dirijând un vast program, cuprinzând pe de o parte câteva dintre giuvaerurile artei Renașterii, iar pe de altă parte un lung șir de piese, scrise în ultimii ani de compozitorii noștri.

L-am urmărit dirijând pe Dumitru Botez și-am regăsit forța cu care știe să scruteze drumurile spre izvoarele unor partituri, arta cu care reușește să declanșeze resurse de energie sonoră dintr-o simplă mișcare a brațului, am regăsit exigența cu care sculptează fiecare linie melodică, farmecul pe care știe să-l imprime fiecărei expresii.

În aceleași concerte am putut asculta câteva din piesele compozitorului. La Ateneu D. Botez a dirijat lucrarea sa *Cântare omeniei* iar la Conservator câteva dintre reprezentanții clasei de dirijat (alături de Ion Marian, Gheorghe Oprea, Armand Ghedoian — patru dintre elevii dirijorului — Petre Crăciun, Iovan Miclea, Silvia Secrieru, Constantin Romașcanu) — ne-au oferit, în fruntea unor ansambluri studențești, un buchet de 10 piese corale ale lui D. Botez, de la cîntecul de mase *Pentru-al țării viitor*, la momente din *Suita de cîntece populare din județul Sibiu*, de la *Elegia Cîntec de toamnă*, la *Tripticul arădan*, lucrări ce marchează o persona-

litate componistică distinctă, un desăvîrșit stăpîn al tehnicii corale.

Și în pasiunea cu care la sfîrșitul acestor concerte sute de studenți și muzicieni, veniți să-l sărbătorească pe Dumitru Botez, au intonat un adinc „La mulți ani”, am regăsit prețuirea, dragostea cu care întreaga muzică românească a sărbătorit 70 de ani de viață ai acestui excepțional artist, care a știut poate ca nimeni altul să lege catedra de baghetă. să-și dăruiască jumătate de veac de viață muzicii și școlii noastre, acestui dascăl de mare talent, acestui pedagog de vocație care a știut să aducă în activitatea la catedră temeinica sa experiență componistică, iar în arta sa componistică și dirijorală, dragostea pentru tineri, credința în forța artei muzicale.

Iosif SAVA

Simfonia a XX-a de Dimitrie Cuclin

Dirijorul Emanuel Elenescu, consecvent promotor al creației românești și fervent admirator al compozitorului Dimitrie Cuclin, a prezentat în primă audiție la Orchestra Simfonică a Radioteleviziunii, cea de a XX-a *Simfonie* a acestuia. Este un omagiu adus venerabilului patriarh al muzicii noastre care spre sfîrșitul lunii martie a intrat în cel de al 90-lea an de viață.

Dimitrie Cuclin este un adevărat fenomen de vitalitate, energie și perfectă luciditate, care cu o seninătate olimpiană își făurește, în liniștea netulburată a cabinetului său de lucru, imensa sa operă muzicală, cu o aplicativitate demnă de filozofii antichității. Ilustrul muzician s-a dovedit o dată mai mult, în această lucrare, consecvent principiilor sale care se înscriu pe linia tradiției beethoveniene, așa cum afirmă însuși în tratatul său de estetică — concepția sa despre simfonie reprezentînd spiritul hegelian (teză-anti-teză-sinteză). De altfel acest spirit filozofic a stat la temelie întregii creații cucliniene.

Simfonia a XX-a, lucrare de mari proporții este închinată „unirii tuturor popoarelor și a tuturor credințelor” — gând care îl stăpînește pe compozitor cu tărie. Ea este scrisă într-un stil care atestă luminos nedezmînițitul spirit clasic care animă pe muzician: o construcție foarte echilibrată, armonii consonante, nu lipsite de alocuri de un modalism ce nu contrariază fundamentul major-minorului tradițional, cu momente de polifonie foarte aerate și cu un permanent fond melodos de o accesibilitate directă și atrăgătoare.

Ca niciodată, o asemenea audiție, destul de consistentă și extinsă de-a lungul întregii părți prime a concertului, nu ni s-a părut de loc lungă.

Lucrarea debutează cu un *Allegro vivace*, în valori scurte, sacadate, care se mută într-o melodie de largă respirație. Sonoritățile, complexe, nu împieteză cu nimic asupra discursului muzical.

O nouă temă, melodioasă, eufonică, fluentă intervine îmbogățită cu participarea întregii orchestre care treptat s-a subțiat, lăsînd locul unei scurte afirmări generoase a concert-maestrului Zvorișteanu.

În mișcarea următoare, *Presto possibile*, coardele atacă în *crescendo*, cu mult avînt, o temă optimistă care va reveni. Pare o rondă însuflețită, o mișcare ca

de gigă. Subliniem chipul solemn, luminos în care au cîntat alămurile care au de-a lungul mișcării roluri de seamă. Finalul e curmat brusc, făcînd loc mișcării următoare, *Andante*, care are un caracter grav, ușor elegiac; trăsăturile la viori creează o atmosferă temporar mai întunecată, dar fioriturile suflătorilor schimbă acest climat.

Simfonia se încheie cu un *Rondo* de o mare vitalitate. Și aici instrumentele de coarde au o largă participare, agrementată de cromatismele ascendente ale suflătorilor. Figurațiile spontane ale viorilor contribuie să încheie lucrarea într-o atmosferă de viață nestăvilă, de un optimism triumfător.

Elogiem cu convingere și plăcere munca artistică susținută a dirijorului Elenescu ca și dăruirea nepreocupată a întregii orchestre care a cîntat cu vizibilă plăcere.

Ceea ce dorim să mai arătăm, este faptul că sala de concert era suprapopulată aproape în exclusivitate de tineret care a primit cu entuziasm această simfonie atît de melodiosă și, într-un cuvînt, clasică.

În program a figurat și *Concertul pentru vioară și orchestră* de Beethoven, solist fiind tînărul virtuoz sovietic Ghideon Kremer. Titular al mai multor premii internaționale, violonistul, stăpînind o tehnică de înaltă clasă, a atacat cu moderație, intonînd cu justete și fără să forțeze către un ton mare. Vioara este în mîinile sale un instrument extrem de docil care slujește ireprosabil intențiile interpretului, stăpîn pe toate tainele lui, la o vîrstă foarte tînără. Desigur pentru a-i da, probabil, mai multă strălucire, a cîntat pasajul din partea I-a (în sol minor) cu o octavă mai sus, ceea ce ne-a surprins puțin. Tot astfel, într-o seamă de momente a cîntat unele note, nu *legato*, cum sînt scrise de Beethoven ci *détaché*. Dar nu vom uita bravura de-a dreptul uluitoare cu care a cîntat, în supliment, *Variațiile* scrise de Ernst pe cunoscuta temă „Trandafirul cel din urmă” din *Martha* de Flotow; de asemenea, justetea interpretativă a *Gavotei* de Bach.

Concertul s-a încheiat cu *Bolero* de Ravel, despre care am mai scris în multe alte împrejurări.

J. V. PANDELESCU

Orchestra de cameră „București”

După ce — în ciclul celor șase concerte extraordinare organizate de Filarmonica „George Enescu” pentru a marca împlinirea de către Ion Voicu a 35 de ani de activitate artistică — primele două manifestări au prilejuit apariția artistului sărbătorit exclusiv în postura de virtuoz al viorii, al treilea concert a subliniat realizările sale deosebit de rodnice în calitatea de inițiator și de conducător al Orchestrei de cameră „București”. Am avut și anterior prilejul să ne ocupăm de această valoroasă formație, cuprînzînd elemente selecționate dintre vîrfurile instrumentiștilor bucureșteni. De fiecare dată, marea precizie și deplina finisare a execuțiilor sale, alături de puritatea fără cusur a intonațiilor, ne-au determinat să-i urmărăm programele cu o satisfacție egalată doar de aceea resimțită la audierea unor formații similare de mare prestigiu internațional.

Așa s-a întîmplat și la noul concert al Orchestrei de cameră „București”, dedicat în întregime muzicii lui Mozart. De fapt, două dintre lucrările executate

cu acest prilej — *Concertul nr. 3 pentru vioară și orchestră în Sol major KV 216* și *Divertismentul nr. 1 în Re major KV 136* — ne erau cunoscute din manifestările precedente ale formației și din discul realizat în anul 1970. Reaudierea lor ne-a adus însă confirmarea progresului constant înregistrat de orchestră în direcția perfecționării măiestriei individuale și colective, dar și de Ion Voicu în ce privește calitățile cerute dirijorului unui ansamblu cu un asemenea profil specific. În *Divertisment*, am fost impresionat nu numai pe planul virtuozității pure, ci și pe acela al plasticității discursului muzical, datorită căreia această lucrare de o surizătoare transparență a fost însoțită de o intensă viață poetică. Cît despre *Concert*, el a beneficiat de o execuție orchestrală alertă și decisă, plină de elasticitate și de eleganță, pe măsura acestei lucrări cu caracterul unei geniale improvizații, — și toate acestea fără a se porni de la impulsuri dirijorale efective, deoarece Ion Voicu a acordat aci, în mod firesc, prioritate aportului său solistic, străbătut de căldură vitală, de dezinvoltură și de o permanentă flacără spirituală.

Cu ocazia acestui concert, repertoriul orchestrei s-a îmbogățit cu o nouă lucrare mozartiană, *Simfonia nr. 40 în sol minor KV 550*, celebrul interludiu marcat de melancolie și de durere sufletească, între cele două radioase secțiuni extreme ale trilogiei simfonice finale. Ceea ce a caracterizat aci interpretarea excelentului colectiv bucureștean a fost elocința și expresivitatea, prezente pe tot parcursul celor patru părți ale Simfoniei. De la început, Ion Voicu a știut să imprime ambianța adecvată — dominată de febra neliniștii — părții I *Allegro moderato*. Apoi, în *Andante*, corzile au cîntat cu o sonoritate învăluită de tandrețe, pentru ca *Menuetul* să izbucnească tăios, sacadat, întrerupt doar — prin contrast — de parfumul liniștitor răspîndit de floarea palidă a *Trio*-ului. Finalul *Allegro assai* a reluat întrucîtva atmosfera mișcării inițiale, însă cu un plus de strălucire, datorită căreia forța emotivă predominantă a fost totodată așezată sub semnul unei măreții deplin adecvate acestei concluzii de o mare densitate a substanței muzicale.

Prin modul remarcabil în care au reușit să aprofundeze problematica de mare complexitate a acestei simfonii — în fața căreia au capotat chiar și dirijori și orchestre de notorietate mondială. — Orchestra de cameră „București” și dirijorul Ion Voicu au trecut cu succes un adevărat examen de maturitate, care le deschide căile spre îmbogățirea treptată a repertoriului pe seama multor alte capodopere ale muzicii.

Edgar ELIAN

„Cîntecul Pămîntului” de Mahler la Filarmonică; recital Harry Datyner

Pianistul elvețian Datyner se bucură de un legitim prestigiu internațional. El are totdeauna „sub mînă” un repertoriu de mare exigență și diversitate pe care îl prezintă cu o seriozitate și o ținută artistică ce-i aparțin. Pare afabil și totodată distant, plin de soliditate și în același timp rezervat.

Recitalul susținut la Ateneu a fost un exemplu elocvent al posibilităților deosebite ale artistului. El a trecut de la muzica executată în cel mai adecvat stil baroc a *Fanteziei cromatice și fugii* de Bach la *Sonata Appassionata* de Beethoven căreia i-a pus excelent în relief violențele și bruscheriile și în general tumultul pasiunii cu care a fost scrisă.

În *Kreisleriana* de Schumann, această suită de piese inspirate de personajul fantastic, capelmaistrul Kreisler, despre care vorbește scriitorul E.T.A. Hoffmann, Datyner a imprimat muzicii pe rînd agitație, vivacitate, iar în final, acel caracter *scherzando*.

Apoi interpretul a adus, parcă spre a întări caracterul atît de variat al programului, *Valsurile nobile și sentimentale* de Ravel, rediate cu mult gust și cu